

**Фармакология
и хомеопатична
*materia medica***

София, 2016

Преводът е направен по изданието:

Docteurs Denis Demarque, Jacques Jouanny,

Bernard Poitevin, Yves Saint-Jean

PHARMACOLOGIE ET MATIÈRE MÉDICALE HOMÉOPATHIQUE

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

Copyright © EDITIONS CEDH édition français 1995

© Юлияна Душева, превод, 2016

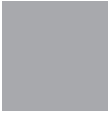
© Издателство „Изток-Запад“, българско издание, 2016

ISBN 978-619-152-918-6

Дени Демарк ❖ Жак Жуани
Бернар Поатвен ❖ Ив Сен-Жан

Доктори на медицинските науки

ФАРМАКОЛОГИЯ И ХОМЕОПАТИЧНА MATERIA MEDICA

Превод от френски
Юлияна Душева

Медицински консултанти
д-р Драгомир Грудев, д-р Иван Тричков

БЛАГОДАРНОСТ

От страна на Лабораториите Боарон в този труд взеха участие:

Шантал ДАВИД-ЕТЕВ, фармацевт Отдел за качествен контрол
Даниел БИЗЕ, фармацевт Качествен контрол
Сомбун ПАФАСАРАНГ, фармацевт Ботанически контрол
Бернар БОМ, фармацевт Отдел производство
Моник ВАНЖЕ Осигуряване на качество

Дължим специална благодарност на Одил ГОМ,
която осъществи координацията по издаването на този труд.

СЪДЪРЖАНИЕ

Abies nigra	1	Benzoicum acidum	76
Abrotanum	1	Benzolum	77
Aconitum napellus	2	Berberis vulgaris	78
Actaea racemosa.....	5	Beryllium	79
Actaea spicata.....	7	Blatta orientalis	80
Aesculus hippocastanum	8	Borax	81
Aethusa cynapium	9	Bothrops lanceolatus	83
Agaricus muscarius	11	Bovista.....	84
Agnus castus	13	Bromum.....	86
Ailanthus glandulosa	14	Bryonia	88
Allium cepa	16	Bufo rana.....	90
Allium sativum.....	17	Cactus grandiflorus	91
Aloe	18	Cadmium sulfuricum.....	93
Alumina	19	Cajuputum.....	94
Ambra grisea.....	22	Caladium seguinum	95
Ambrosia	23	Calcarea carbonica ostrearum	96
Ammonium carbonicum.....	24	Calcarea fluorica	100
Ammonium muriaticum.....	26	Calcarea phosphorica	102
Anacardium orientale.....	27	Calcarea sulfurica	105
Anagallis arvensis.....	29	Calendula officinalis	106
Angustura vera	29	Camphora	107
Anthracinum	30	Cantharis vesicatoria.....	109
Antimonium crudum.....	31	Capsicum annum.....	113
Antimonium tartaricum	33	Carbo animalis.....	115
Apis mellifica	34	Carbo vegetabilis.....	116
Apocynum cannabinum	37	Carbolicum acidum.....	119
Aralia racemosa	38	Carboneum sulfuratum.....	121
Aranea diadema.....	39	Carduus marianus	124
Argentum metallicum	41	Caulophyllum.....	125
Argentum nitricum.....	41	Causticum	126
Arnica montana	44	Ceanothus americanus	128
Arsenicum album.....	46	Cedron.....	129
Arsenicum iodatum.....	50	Chamomilla	130
Artemisia vulgaris	52	Cheiranthus cheiri.....	133
Arum triphyllum	53	Chelidonium majus	133
Arundo donax	55	Chenopodium anthelminticum.....	135
Asa foetida.....	55	Chimaphila umbellata	136
Asarum europaeum	57	China rubra	137
Asclepias tuberosa	58	Chininum sulfuricum.....	141
Asterias rubens.....	59	Chionanthus virginiana	142
Aurum metallicum.....	61	Cicuta virosa	142
Aurum muriaticum natronatum.....	65	Cina	145
Avena sativa.....	66	Cinnabaris	147
Badiaga	67	Cistus canadensis	148
Baptisia tinctoria	68	Clematis erecta.....	149
Baryta carbonica	69	Clematis vitalba	150
Baryta iodata.....	71	Cocculus indicus	150
Baryta muriatica	72	Coccus cacti.....	152
Belladonna	73	Coffea cruda.....	153
Bellis perennis	75	Colchicum	156

Collinsonia canadensis.....	158	Iris versicolor.....	244
Colocythis.....	159	Jaborandi.....	246
Condurango.....	161	Kalium arsenicosum.....	247
Conium maculatum.....	162	Kalium bichromicum.....	248
Corallium rubrum.....	165	Kalium bromatum.....	251
Crotalus horridus.....	166	Kalium carbonicum.....	253
Croton tiglium.....	168	Kalium iodatum.....	256
Cuprum arsenicosum.....	170	Kalium muriaticum.....	258
Cuprum metallicum.....	171	Kalium phosphoricum.....	259
Cyclamen europæum.....	175	Kalium sulfuricum.....	261
Digitalis.....	177	Kalmia latifolia.....	262
Dioscorea villosa.....	180	Kreosotum.....	263
Dolichos pruriens.....	181	Lac caninum.....	265
Drosera rotundifolia.....	181	Lachesis.....	267
Dulcamara.....	183	Lachnanthes tinctoria.....	271
Echinacea.....	186	Lacticum acidum.....	272
Equisetum hiemale.....	187	Lapis albus.....	272
Erigeron canadensis.....	188	Latroductus mactans.....	273
Eryngium aquaticum.....	189	Laurocerasus.....	275
Ethyl sulfur dichloratum.....	189	Ledum palustre.....	276
Eugenia jambosa.....	190	Leptandra virginica.....	278
Eupatorium perfoliatum.....	191	Lilium tigrinum.....	279
Euphrasia.....	192	Lithium carbonicum.....	281
Fagopyrum.....	194	Lobelia inflata.....	282
Ferrum metallicum.....	195	Luesinum.....	283
Ferrum phosphoricum.....	198	Lycopodium.....	285
Fluoricum acidum.....	200	Lycopus virginicus.....	289
Formica rufa.....	203	Magnesia carbonica.....	290
Fraxinus americana.....	203	Magnesia muriatica.....	293
Gambogia.....	204	Magnesia phosphorica.....	295
Gelsemium sempervirens.....	205	Manganum metallicum.....	297
Glonoinum.....	209	Medorrhinum.....	300
Gnaphalium polycephalum.....	211	Melilotus officinalis.....	303
Graphites.....	212	Menyanthes trifoliata.....	304
Gratiola.....	216	Mephitis putorius.....	305
Grindelia.....	217	Mercurius corrosivus.....	306
Guaiacum.....	218	Mercurius cyanatus.....	308
Hamamelis virginiana.....	219	Mercurius dulcis.....	308
Hedeoma pulegioides.....	220	Mercurius solubilis.....	309
Hekla lava.....	221	Mezereum.....	313
Helianthus annuus.....	221	Millefolium.....	315
Helleborus niger.....	222	Momordica balsamina.....	316
Helonias dioica.....	223	Moschus.....	316
Hepar sulfur.....	224	Murex purpuråa.....	318
Hura brasiliensis.....	227	Muriaticum acidum.....	320
Hydrastis canadensis.....	228	Mygale lasiodora.....	321
Hydrocyanicum acidum.....	230	Myristica sebifera.....	321
Hyosciamus niger.....	232	Naja tripudians.....	322
Hypericum perforatum.....	234	Naphtalinum.....	324
Ignatia amara.....	236	Natrum carbonicum.....	325
Iodum.....	239	Natrum muriaticum.....	328
Ipecacuanha.....	242	Natrum phosphoricum.....	333
Iris minor.....	244	Natrum sulfuricum.....	334

Niccollum metallicum.....	337	Sanguinaria canadensis.....	417
Nitricum acidum.....	338	Sanguinarina nitrica.....	419
Nux moschata.....	340	Sanicula europaea.....	420
Nux vomica.....	343	Sarsaparilla.....	420
Oenanthe crocata.....	346	Scilla maritima.....	422
Oleander.....	347	Secale cornutum.....	423
Onosmodium.....	348	Selenium.....	426
Opium.....	349	Senecio aureus.....	428
Origanum.....	352	Senega.....	429
Ornithogalum umbellatum.....	353	Senna.....	430
Oxalicum acidum.....	353	Sepia.....	431
Paeonia.....	354	Siegesbeckia orientalis.....	436
Palladium.....	355	Silicea.....	436
Pareira brava.....	356	Solanum malacoxylon.....	440
Paris quadrifolia.....	357	Solidago virga aurea.....	441
Passiflora.....	358	Spigelia anthelmia.....	442
Petroleum.....	358	Spongia tosta.....	444
Petroselinum.....	360	Stannum.....	445
Phellandrium.....	361	Staphysagria.....	447
Phosphoricum acidum.....	362	Sticta pulmonaria.....	451
Phosphorus.....	364	Stramonium.....	452
Physostigma venenosum.....	371	Sulfur.....	455
Phytolacca.....	372	Sulfuricum acidum.....	461
Picricum acidum.....	374	Sulfur iodatum.....	462
Plantago major.....	375	Symphytum.....	464
Platina.....	376	Tabacum.....	465
Plumbum metallicum.....	379	Taraxacum.....	466
Podophyllum peltatum.....	383	Tarentula cubensis.....	467
Polygonum aviculare.....	384	Tarentula hispana.....	468
Populus tremula.....	385	Tellurium.....	470
Poumon histamine.....	385	Terebinthina.....	471
Prunus spinosa.....	386	Teucrium marum.....	472
Psorinum.....	387	Thallium metallicum.....	473
Ptelea.....	390	Theridion curassavicum.....	475
Pulsatilla.....	391	Thuya occidentalis.....	476
Pyrogenium.....	395	Trillium pendulum.....	480
Quebracho.....	396	Tuberculinum.....	481
Quercus glandium spiritus.....	397	Tuberculinum aviaire.....	485
Radium bromatum.....	397	Tuberculinum residuum.....	485
Ranunculus bulbosus.....	399	Urtica urens.....	486
Raphanus sativus niger.....	401	Ustilago.....	487
Ratanhia.....	402	Valeriana officinalis.....	488
Rheum officinale.....	403	Veratrum album.....	489
Rhododendron.....	404	Veratrum viride.....	491
Rhus toxicodenron.....	405	Verbascum thapsus.....	492
Ricinus communis.....	408	Viburnum opulus.....	492
Robinia pseudo-acacia.....	409	Viola odorata.....	493
Rumex crispus.....	410	Vipera redi.....	494
Ruta graveolens.....	411	Xanthoxylum fraxineum.....	495
Sabadilla.....	413	Zincum metallicum.....	495
Sabal serrulata.....	415	Zingiber officinale.....	498
Sabina.....	415	Библиографска справка.....	499
Sambucus nigra.....	416	Индекс на авторите.....	501

ABIES NIGRA

Abies Nigra Poir.

Picea mariana Mill.

Черна ела

Семейство Pinaceae

ПРОИЗХОД И ОПИСАНИЕ

Abies nigra, черната ела, или черната американска ела, е гърво от семейство Борови. За приготвянето на тинктурата-майка се използва смолата.

ОБЩО ДЕЙСТВИЕ

Abies nigra има селективно действие върху храносмилателния тракт, където причинява **спазъм на хранопровода и спастичен запек**.

Спазмът на хранопровода се изразява чрез усещане за наличие на чуждо тяло, блокиране в долната част на хранопровода или на ниво кардия непосредствено след хранене, което предизвиква желание за изкашляне.

ОСНОВНИ КЛИНИЧНИ ПОКАЗАНИЯ И ДОЗИРОВКА

Диспепсия с хиперстенни прояви с характерното усещане: предписва се в 9 СН преди всяко хранене.

Съществува и друга разновидност на това иглолистно гърво, **Abies Canadensis**, което има сходни клинични показания с тези на *Abies Nigra*.

ABROTANUM

Artemisia abrotanum L.

Лечебен пелин

Семейство Compositae

ПРОИЗХОД И ОПИСАНИЕ

Artemisia abrotanum, или лечебният пелин, е гървесно растение от семейство Сложноцветни, което произхожда от южните страни.

Тинктурата-майка се приготвя от надземната разцъфнала част на растението.

Това растение, считано от народната медицина за противоглистно средство, съдържа:

– фенолови киселини и флавоноиди, между които рутозиг;

– етерично масло, на което се дължат ароматните свойства на растението и фактът, че то действа при стомашни разстройства;

– няколко вида кумарини, омбелиферон, скополетол и изофраксигин, на които растението дължи жлъчкогонните си свойства.

ОБЩО ДЕЙСТВИЕ

Този препарат оказва действие върху:

– **водноелектролитния и хранителния баланс**: у пациентите, деца или кърмачета, рядко възрастни, се наблюдават признаци на дехидратация, набръчкано лице, кожни гънки, предимно вследствие на диария.

Действието на *Abrotanum* върху храненето може да придобие и по-хроничен характер: тогава лекарството е показано при много слаби деца, чиято слабост се дължи на непълноценно хранене, с изпъкнал корем,

обща хипотония и по-специално хипотония на мускулите на шията.

Запазен апетит.

Може да се срещнат и признаци на анемия с липотимия и усещане за световъртеж.

– **двигателния апарат**: болки, предшестващи появата на възпалителен оток, облекчаващ се при спокойно движение. Тези прояви са локализирани основно в периферните стави и се редуват с прояви на храносмилателната система (диария), сърдечни или съдови прояви (хемороиди).

ЕТИОЛОГИЧНИ СЪОТВЕТСТВИЯ

– Загуба на вода (при признаци на дехидратация).

– Непълноценно хранене.

ОСНОВНИ КЛИНИЧНИ ПОКАЗАНИЯ И ДОЗИРОВКА

– Дехидратация при кърмачета, свързана с нарушения на метаболизма: предписва се спешно в 5 или 9 СН, по пет гранули на всеки час, съчетано с класическото лечение.

– Състояние на маразм при недохранени деца: *Abrotanum* 9 СН, по пет гранули, един до два пъти дневно допълва действието на *Silicea*.

– Последници от хронични заболявания, водещи до отслабване на организма (туберкулоза и др.), при малки деца: *Abrotanum* в същата дозировка може да се окаже полезно помощно средство, съчетано с класическото лечение.

– Артралгия, появяваща се вследствие на или редуваща се с диария: по пет гранули два пъти дневно в 5 или 9 СН.

ACONITUM NAPELLUS

Aconitum napellus L.

Самакитка

Семейство Ranunculaceae

ПРОИЗХОД И ОПИСАНИЕ

Това е растение от семейство Лютикови, чиито корени съдържат особено токсичен алкалоид – **аконитин**.

Тинктурата-майка се приготвя от цяло растение, откъснато в края на цъфтежа. Тя съдържа още **тирамин** и **гопамин**.

Аконитинът притежава

– антинеуралгично действие,

– антиподагрозно действие и

– деконгестивно действие върху дихателния апарат.

ОБЩО ДЕЙСТВИЕ

ТОКСИКОЛОГИЯ

Леталната доза е много близка до лечебната; тя причинява стомашно-чревни, неврологични, сърдечни нарушения с колапс и смърт:

– **Усещане за боцкане и изтръпване на устните**, на езика, а после на лицето и крайниците.

– **Тревожна напрегнатост, световъртеж**, мускулна слабост, астения.

– Спадане на температурата поради въздействието му на ниво булбарен център.

– **Нарушения на ритъма, съпроводени от свръхвъзбудимост на сърдечните камери**. Експерименти, извършени върху изолирани сърца на змиорка и плъх,¹ показват регулиращия ефект на Aconitine 9 СН при симптоми на интоксикация, причинени от аконитин или

вератрин, вещества със сходно действие. От друга страна, тези експерименти позволяват да се покаже:

- . появата на обратното действие в зависимост от дозите (от 10^{-5} до 10^{-7});
- . съществуването на "гупка" във фармакологичното действие (около от 10^{-10});
- . липса на признаци за пряка токсичност в големи разреждания, (явление, което се наблюдава във всички лабораторни експерименти, осъществявани до днес).

ФАРМАКОЛОГИЯ

В малки лечебни дози аконитинът действа на нервните окончания, по-специално в областта на **тригеминуса**. Той повишава отделянето на слюнчените и мастните секрети.

ПАТОГЕНЕТИЧНИ ЕКСПЕРИМЕНТИ

Те потвърждават въздействие, насочено към три области, определящо появата на:

- **неврологични прояви**,
 - **циркулаторни прояви**,
 - **състояние на фебрилитет**,
- чийто общ клиничен знаменател е **внезапната поява на симптомите и силата, с която се проявяват**.

ВЪРХУ НЕРВНАТА СИСТЕМА

- **силни невралгии**, по-специално в областта на **тригеминуса**, с усещане за **мравучкане, изтръпване**;
- спазми на храносмилателния апарат;
- **обща възбуда, съпроводена с тревожна напрегнатост**, беспокойство, страх от смъртта, причинени от силата на токсичните симптоми и болката.

ВЪРХУ СЪРДЕЧНО-СЪДОВАТА СИСТЕМА

- **тахикардия с твърд, напрегнат пулс и зачервяване на лицето**;
- **хипертензия**;
- възможна поява на кръвотечения с кръв с блестящ червен цвят.

Всички тези прояви са съпроводени с тревожна напрегнатост и страх от предстояща смърт.

СЪСТОЯНИЕ НА ФЕБРИЛИТЕТ

- **появява се внезапно**, с

- **тахикардия, зачервена, пареща и суха кожа**,
- **силно желание** за големи количества студена вода и
- **тревожно беспокойство**.

ХАРАКТЕРНИ ПРИЗНАЦИ

А. УСЕЩАНИЯ

- . за **непоносими, остри болки**, по-специално невралгии;
- . **изтръпване или мравучкане**.

Б. МОДАЛНОСТИ

- ВЛОШАВАНЕ: – **от силен и внезапно настъпващ стуг**;
- към полунощ.
- ПОДОБРЕНИЕ: – при поява на изпотяване (при остри фебрилни състояния).

В. СЪПЪТСТВАЩИ ПРИЗНАЦИ

При състояния на фебрилитет:

- . **суха**, зачервена и топла **кожа** с вазомоторни прояви в областта на лицето при сягане;
- . **жажда силна с желание** за големи количества студена вода,
- . парещи глани на ръцете.

Във всички случаи:

- . **силна тревожна напрегнатост, предизвикана от силната проява на болките или общите реакции**.

ЕТИОЛОГИЧНИ СЪОТВЕТСТВИЯ

Силните, до брутални, реактивни симптоми, предизвикани от *Aconit* по време на експериментите, могат да съответстват на етиологични обстоятелства, които мобилизират брутално съдовата и нервната система.

Следователно *Aconitum napellus* може да бъде показан при **внезапни, до брутални синдроми на реакция**, като например такива, които се появяват вследствие на:

- **Внезапни промени на температурата** (рязко застудяване, пагане в ледена вода или "топлинен удар");
- **Внезапен страх,**
- **рязко повишаване на кръвното налягане.**

ЧУВСТВИТЕЛЕН ТИП

Тези силни, брутални, прекалени, зрелищни прояви се срещат най-често у

- **силни, стенични лица,**
- **най-често госта млади и обикновено здрави хора,** което обяснява силата на тревожната напрегнатост и страха от смъртта, които са израз на **тревожна реакция.**

ОСНОВНИ КЛИНИЧНИ ПОКАЗАНИЯ И ДОЗИРОВКА

В съответствие със съотношението лечение/подобие те отговарят на заболявания, засягащи различните области, към които е насочено патогенетичното действие на лекарството:

1. НЕВРОЛОГИЧНИ ПОКАЗАНИЯ

- **Студови невралгии,** по-специално **невралгии на тригеминус.**
- Невралгии независимо от локализацията, ако са предизвикани или се влошават от студ и са съпроводени от мравучкане или изтръпване.

За предпочитане е да се използват големи разреждания (15 или 30 СН), по пет гранули два до шест пъти дневно, в зависимост от остротата на симптомите.

2. СЪРДЕЧНО-СЪДОВИ ПОКАЗАНИЯ

Всички сърдечно-съдови прояви, съпроводени от **неспокойство, мъчително безпокойство или дори страх от предстояща смърт,** могат да дадат основание за предписването на *Aconit*, но най-вече следните клинични картини:

- **Рязко повишаване на кръвното налягане** с тахикардия, твърд пулс, конгестивно

главоболие, зачервено и топло лице, всяка симптоматика, която напомня за съдова церебрална проява.

- **Пароксизмална тахикардия** (причинена от силен студ или преживян страх).

- **Криза на стенокардия** (особено ако е предизвикана от силен студ) с много силна тревога, пристягане в гръдния кош, парестезия на лявата ръка.

- **Кръвотечения** от артериален тип с червена, топла и блестяща кръв.

При всички тези случаи се предписва *Aconitum* 9 или 15 СН, два до четири пъти дневно.

3. ОСТРИ СЪСТОЯНИЯ НА ФЕБРИЛИТЕТ

- **Всяка остра форма на пирексия,** независимо от диагнозата и произхода (микробна, вирусна, термична), ако картината на реакциите на пациента съответства на характерните признаци на патогенетичната картина на *Aconitum*:

- . ринофарингит, ангина и др.;
- . ларингит с крупозна кашлица ++ (към полунощ);
- . зелена диария със спастични колики (след простуда).

- **Топлинен или слънчев удар** със зачервена и суха кожа (наличие на изпотяване насочва към предписването на *Belladonna*).

При всички тези показания се предписва в 9 или 15 СН, в зависимост от подобие, два до четири пъти дневно, съобразно остротата на симптомите.

4. ДРУГИ ПОКАЗАНИЯ

- **Аменорея, вследствие** на преживян страх или настинка. В тези случаи често е полезно *Aconitum* да се предписва градуирано:

- една доза-глобули в 9 СН през първия ден,
- една доза-глобули в 15 СН през втория ден,
- една доза-глобули в 30 СН през третия ден, а след това да се изчака погновяването на цикъла.

¹ PENNEC J.P., AUBIN M., „Effects of aconitine and veratrine on the isolated heart of the common (Anguilla anguilla)“ – Comp. Biochem. Physiol., 1984, 367–369, 776.

АСТАЕА RACEMOSA или CIMICIFUGA RACEMOSA

Cimicifuga racemosa L. Nut.

(=*Actaea racemosa* L.)

Гроздовиден ресник

Семейство Ranunculaceae

ПРОИЗХОД И ОПИСАНИЕ

Cimicifuga racemosa (L.) Nut. (= *Actaea racemosa* L.) е гроздовидният ресник от семейство Лютикови, който произхожда от Северна Америка.

Тинктурата-майка се приготвя от подземните части на растението.

Тя съдържа следните активни вещества:

– **естрогенно вещество**, на което се дължи тропизмът на лекарството към женската полова система; впрочем в класическата медицина гроздовидният ресник се е използвал при дисменорея.

– **актеин**, тетрацикличен тритерпенов дериват с хипотензивно действие (именно поради това действие класическата терапевтика го е препоръчвала в миналото при слухови възприятия от патологичен произход или нарушения на съня при хипертониците).

– няколко алкалоида, между които **цитизин**, или N-метилцитизин, (който се съдържа и в *Saulophyllum*), които предизвикват спастични болки в мускулите изобщо и по-специално в тези на матката.

Във високи дози *Actaea racemosa* притежава невротоксично действие.

ОБЩО ДЕЙСТВИЕ

Химичният състав на тинктурата-майка обяснява трите полюса на патогенетичното действие на лекарството:

- **женската полова система**,
- **мускулната система**,
- **цереброспиналната нервна система**.

ПОЛОВИ СИМПТОМИ

Те говорят най-вече за **ендокринни дисфункции**, най-често от **хиперестрогенен тип**. Първостепенната връзка с овариалния цикъл се изразява:

– в честата поява на **предменструален синдром** с мастодиния и много характерна остра, силна болка под лявата гърда, чиято продължителност може да насочи към плевродиния;

– понякога **интерменструален синдром** с болезнена овулация;

– менструацията обикновено е преждевременна, обилна, с тъмна кръв, понякога със съсиреци, закъсняваща или нередовна, но съпътствана от

– **дисменорея, пропорционална на течението**: колкото по-обилна е менструацията, толкова по-тежка е дисменореята с

– **болки, преминаващи през малкия таз от едната към другата страна** и ирадиращи към бедрата.

Все така в гинекологичен аспект може да се отбележи и:

– повишена чувствителност в долната част на корема;

– болезнено усещане в коремните мускули;

– болки в матката, които преминават от единия до другия край на корема.

МУСКУЛНИ СИМПТОМИ

Те се дължат предимно на спастични миалгии.

– **Болки във врата, теглещи главата назад**.

– **Болки в гърба**, особено след извършване на някои дейности, предизвикващи позиционни мускулни спазми: машинопис, шиене на машина, свирене на пиано, работа с компютър и др.

- **Болка от напрежение** на последния шийен прешлен и/или на първите три гръдни прешлена.
- **Чувствителност при натиск** на гръбначния стълб, по-специално на **апофизите на Th₄, Th₅, Th₈**. (Според някои гинеколози този симптом често съпътства синдромите на хиперестрогенемия.)
- Внезапни, остри, пробощащи болки в сърцето, разпространяващи се към лявата ръка (псевдостенокардия).
- **Болка под лявата гърба**.
- Болки по протежение на ръцете, съпроводени с изтръпване.
- Болка в долната част на гърба, ирадираща към хълбоците и бедрата.
- Болка в Ахилесовото сухожилие.

НЕВРОЛОГИЧНИ СИМПТОМИ

Освен със спазми, те могат да се характеризират и с:

- **Главоболие в тила, ирадиращо към очите**.
- Главоболие с усещане за натъртване, за прекалено голям мозък.
- Усещане за пълнота в темето.
- Главоболие, облекчаващо се при престой на открито, въпреки общата чувствителност към студ.
- Възбудна словоохотливост, която може да се регулива с физически прояви.

ХАРАКТЕРНИ ПРИЗНАЦИ

А. УСЕЩАНИЯ

- **Спастични, крамповидни болки** с потривания и крампи.
- **Болка под лявата гърба**.
- Усещане за спиране на сърцето, придружено от задушаване.

Б. МОДАЛНОСТИ

- ВЛОШАВАНЕ: – по време на **менструация**;
– от студ и влага.
- ПОДОБРЕНИЕ: – при затопляне, с изключение на главоболието, което се облекчава при охлаждане.

РИТМИЧНОСТ: – регулиране на смущения в поведението и физически прояви (по-специално ревматични).

В. СЪПЪТСТВАЩИ ПРИЗНАЦИ

• **Чувствителност при натиск на апофизите на гръдните прешлени Th₄, Th₅ и Th₈**.

ЕТИОЛОГИЧНИ СЪОТВЕТСТВИЯ

В зависимост от основните тропизми и модалностите на неговите симптоми, лекарството може често да бъде показано при модуси на реакция, предизвикани от следните обстоятелства:

- **Хипофизно-овариална дисфункция, хиперестрогенемия**.
- **Спастични болки в гърба, дължащи се на положението на тялото**.
- Умствено пренатоварване.
- Злоупотреба с алкохол.

ЧУВСТВИТЕЛЕН ТИП

Лицата, които "отговарят добре" на това лекарство, най-често са **жени в период на половова активност или в менопаузата**, но *Actaea racemosa* може да намери показания и при мъжете: псевдостенокардия, крива шия, цервико-брахиални невралгии, миалгии, безсъние и т. н.

Не съществува специфичен морфологичен тип. Болестните тенденции са свързани с органите или функциите, към които е насочено патогенетичното действие на лекарството.

Поведението понякога напомня **невроза от хистеричен тип**, съпътствана от

- безпокойство, нервна бърливост или депресия,
- миалгии, спазми от различен характер, регуливащи се със смущения в психиката и поведението.

При много тежки случаи болната има чувството, че полудява. Усещането, като че ли е об-

гърната от облак, на което старите автори са придавали значение, се среща рядко.

Най-често срещаният тип напомня *Ignatia* с нейните въздишки и изменчивостта на симптомите, или пък *Lachesis*, със словоохотливостта и възбудата, редуващи се с мълчаливост и тъга. Типът *Actaea* лесно се различава от *Lachesis* по модалността **влошаване по време на менструация и по своята чувствителност към стуг.**

ОСНОВНИ КЛИНИЧНИ ПОКАЗАНИЯ И ДОЗИРОВКА

1. ГИНЕКОЛОГИЧНИ ПОКАЗАНИЯ

- **Предменструален синдром** (характерна мастодиния, тежест в долната част на корема и т. н.). Препиства се два пъти дневно, по пет гранули в 15 СН, от появата на смущенията до края на менструацията.
- **Интерменструален синдром:** в 15 СН, два пъти дневно от седмия до петнадесетия ден на цикъла.
- **Дисменорея:** в 9 или 15 СН, по пет гранули при всяко подновяване на болките.
- **Регулиране на родовата дейност:** същата дозировка (често се редува с *Caulophyllum*).

2. НЕВРОМУСКУЛНИ ПОКАЗАНИЯ

- **Крива шия** (*Lachnantes*), цервикобрахиални невралгии и др., от 9 до 15 СН, по пет гранули при всяко подновяване на болките.
- **Цервикогорзалгии, свързани с положението на тялото:** същата дозировка.
- Лумбоишиалгия: същата дозировка.
- **Тендинит** (Алилесово сухожилие): в 9 СН, по пет гранули три пъти дневно.
- Псевдостенокардия: същата дозировка.
- Безсъние при болни, които могат да бъдат отнесени към чувствителния тип: 9 до 15 СН, по пет гранули преди лягане.
- Нарушения на победението: в 15 или 30 СН всеки ден.

АСТАЕА СПИКАТА

Actaea spicata L.

Ресник

Семейство Ranunculaceae

ПРОИЗХОД И ОПИСАНИЕ

Ресникът е тревисто растение от семейство Лютикови. За приготвянето на тинктурата-майка се използва подземната част.

ОБЩО ДЕЙСТВИЕ

Actaea spicata има **избирателно действие върху ставите, по-специално тези на китката и ставите на пръстите:** деформации на проксималните междуфалангиални стави (възлести образувания на Bouchard), възпаление с оток, разпъваща болка и усещане за скованост в изброените стави.

ОСНОВНИ КЛИНИЧНИ ПОКАЗАНИЯ И ДОЗИРОВКА

- Деформиращ артрит на китките и/или на пръстите, по-специално при ревматоиден полиартрит.
- Артроза със засягане на същите стави. *Actaea spicata* се използва в 5 СН, по пет гранули два до три пъти дневно. Възможно е също да се комбинира с *Polygonum aviculare* в 3 ДН, по двадесет капки, два до три пъти дневно.

AESCULUS HIPPOCASTANUM

Aesculus hippocastanum L.

Конски кестен

Семейство Hippocastanaceae

ПРОИЗХОД И ОПИСАНИЕ

Конският кестен е високо дърво (20 до 25 метра), което по всяка вероятност произхожда от Централна Азия. В Европа се отглежда като декоративно растение в парковете и градините.

За приготвянето на тинктурата-майка се използват плодът и неговата обвивка.

Обвивката съдържа катехинов танин (най-вече d-катехол: 0,3 %), който има силно изразени **свойства, подобни на тези на витамин Р**, и **хемостатично** действие.

Освен голямо количество скорбяла, семейелите съдържат:

- ненаситени мастни киселини;
- пуринови основи: аденин, гуанин и пикочна киселина;
- **флавоноиди с венотонично и противохеморойдно** действие;
- **есцин** – група тритерпенови сапонозиди, които притежават **антиатероматозно, противовъзпалително и противохеморойдно** действие.

Есцинът има също и антиегематозни свойства и **повишава капилярната устойчивост**.

Освен това притежава и токсични свойства:

- . некротичен ефект при външно приложение,
- . раздразване на храносмилателния тракт (гагене, диария) при орално приложение,
- . хемолиза при интравенозно приложение.

Смесен с екстракти от кората, които съдържат ескулозид и засилват сходното с това на витамин Р действие, конският кестен се е използвал често при венозни заболявания и синдроми, свързани с намалена капилярна устойчивост.

ОБЩО ДЕЙСТВИЕ

Токсикологичните данни и патогенетичните експерименти, потвърдени от клиничния опит, показват, че действието на *Aesculus* е насочено предимно върху:

- **Венозната система**, където причинява най-вече конгестия на **порталната система**, което води до:
 - . **боцкащи, болезнени хемороиди, които рядко кървят**;
 - . **конгестия на малкия таз** с болки в матката, съпроводени с усещане за тежест, или тежест в простатата;
 - . **Варици на долните крайници**;
 - . **фоликуларен фарингит**, редуващ се с хеморойдни кризи: вените на фаринкса са опънати, лигавицата е тъмночервена, суха, пареща;
- **лигавиците** на устната кухина, фаринкса и ректума, където причинява **хиперемия, съпроводена от сухо раздразване**;
- **лумбо-сакралната област** и сакро-илиачните стаби, където освен описаните по-горе прояви се наблюдават и съпътстващи болки.

ХАРАКТЕРНИ ПРИЗНАЦИ

А. УСЕЩАНИЯ

- . **за напълненост, тежест, пулсиране**;
- . **за пареща** и екскориантна **сухота** на лигавиците;
- . **за боцкащи болки в лигавиците, като че ли причинявани от наличие на "топка с карфици"**, по-специално в областта на ректума.
- . повърхностни, блуждаещи болки, облекчаващи се при затопляне.

Б. МОДАЛНОСТИ

- ВЛОШАВАНЕ: – от всичко, което води до засилване на венозната конгестия:
- **при затопляне** (освен при повърхностни болки);
 - при стоене в изправено положение;